પ્રાથમિક આરોગ્ય સંભાળ
(Primary Health Care)

વ્યાખ્યા :

- આવશ્યક આરોગ્ય સંભાળ
- તમામને મળી શકે, વ્યક્તિગત અને સમાજના તમામ વર્ગોને
- તમામને સ્વીકાર્ય હોય
- જનતાની ભાગીદારી
- જનતા અને દેશને આર્થિક રીતે પોષાય તેવી આરોગ્ય સેવાને પ્રાથમિક આરોગ્ય સંભાળ કહેવાય છે.

આવશ્યક સેવાઓ (Components) :

૧. પ્રવર્તમાન આરોગ્યના પ્રશ્નો, તેના અટકાવ અને નિયંત્રણ માટે આવશ્યક પગલાં બાબતમાં - જનજાગૃતિ કેળવવી.
૨. યોગ્ય પોષણ અને ખાદ્યપદાર્થોનો પુરતો પુરવઠો.
૩. બેઝીક સેનીટેશન અને સલામત પીવાનું પાણી.
૪. માતા અને બાળક માટે ખાસ વિશેષ આરોગ્ય સેવાઓ અને પરિવાર કલ્યાણ – RCH & FW
૫. ઈમ્યુનાઈઝેશન
૬. સ્થાનિક - રોગોનું નિયંત્રણ અને પ્રીવેન્સન
૭. જનરલ બીમારી માટે અને ઈજા, એકસીડન્ટ માટે યોગ્ય તબીબી સારવાર
૮. આવશ્યક દવાઓ

ઉપરોકત ૮ સેવાઓ પ્રાથમિક આરોગ્ય કેન્દ્રો, પેટા કેન્દ્ર, અર્બન હેલ્થ સેન્ટર, હેલ્થ પોસ્ટ ધ્વારા સમગ્ર દેશના ગ્રામ્ય અને શહેરી વિસ્તારમાં તમામ લાભાર્થીને પહોંચાડવાનો હેતુ છે. ભોરે કમિટિએ પ્રાથમિક આરોગ્ય સંભાળ માટે ભલામણ કરેલ છે.

પ્રાથમિક આરોગ્ય સંભાળના સિધ્ધાંતો :

૧. ન્યાયી વહેંચણી
૨. આંતર - વિભાગીય સંકલન
૩. જનતાની સક્રિય ભાગીદારી
૪. યોગ્ય ટેકનોલોજી.

ઈન્ફ્રાસ્ટ્રકચર અને સ્ટાફ :

૧. વીલેજ (ગામડું) - આશા હેલ્થ વર્કર, આંગણવાડી કાર્યકર, તાલીમ આપેલ દાયણ M,P,W (M) 5000 વસ્તી
F,H,W 5000

અમારી તમામ અપડેટ તમારા મોબાઇલ પર મેળવવા માટે what Sapp no 7622041484/9662543643 પર MPHW/FHW લખી મોકલો.

www.e-impgk.blogspot.com www.e-educationa.blogspot.com www.gkmp3.blogspot.com

www.missionpsi.blogspot.in www.police-training.blogspot.in

૨. પેટા કેન્દ્ર (Sub Centre)	-	૫૦૦૦ ની વસ્તીએ અને આદિવાસી અને પહાડી વિસ્તારમાં ૩૦૦૦ ની વસ્તીએ એક પેટા કેન્દ્ર હોય છે. પુરૂષ અને સ્ત્રી બહુલક્ષી આરોગ્ય કાર્યકર હોય છે.
૩. (PHC) - પ્રાથમિક આરોગ્ય કેન્દ્ર	-	૩૦,૦૦૦ ની વસ્તીએ અને આદિવાસી પહાડી વિસ્તારમાં, ૨૦,૦૦૦ ની વસ્તીએ એક PHC હોય છે. PHC માં ડોકટર, એમપીડબલ્યુ, સ્ટાફ હોય છે.
૪. CHC કોમ્યુનિટિ હેલ્થ સેન્ટર	-	૧,૦૦,૦૦૦ ની વસ્તીએ હોય છે.

ભારતના આરોગ્યના પ્રશ્નો :

(૧) ઉંચો શિશુમૃત્યુ દર (IMR)
(૨) ઉંચો માતા મૃત્યુ દર (MMR)
(૩) ટયુબર કયુલોસીસ (TB)
(૪) મચ્છર ધ્વારા ફેલાતા રોગો (VBD), મલેરીયા, ડેન્ગ્યુ, ચીકનગુનીયા, ફાઈલેરીઆ
(૫) HIV - AIDS
(૬) અન્ય ચેપી રોગો. બીન ચેપી રોગો
(૭) વસ્તી - વિસ્ફોટ (૧૨૧ કરોડ)

થ્રી ટાયર સિસ્ટમ	આરોગ્ય સંભાળ - સેવાઓ આપવા માટે
૧. પ્રાથમિક પ્રથમ લેવલ	• પેટા કેન્દ્ર વીલેજ કક્ષાએ (૪ થી ૫ ગામડાં વીલેજ) • પ્રાથમિક આરોગ્ય (૨૫ થી ૩૦ ગામડા માટે) તાલુકા કક્ષાએ કેન્દ્ર PHC
૨. સેકન્ડરી બીજું લેવલ	CHC- કોમ્યુનિટિ હેલ્થ સેન્ટર તાલુકા કક્ષાએ સીવીલ હોસ્પિટલ જિલ્લા કક્ષાએ
૩. ત્રીજુ લેવલ Tertiary	• મેડીકલ કોલેજ સંલગ્ન ટીચીંગ હોસ્પીટલ

www.e-impgk.blogspot.com

વધુ માહિતી માટે તેમજ MOST IMP GK માટે જોતા રહો અમારી વેબસાઈટ

અમારી તમામ અપડેટ તમારા મોબાઇલ પર મેળવવા માટે what Sapp no 7622041484/9662543643 પર MPHW/FHW લખી મોકલો

www.gkmp3.blogspot.com www.e-educationa.blogspot.com www.e-impgk.blogspot.com www.missionpsi.blogspot.in www.police-training.blogspot.in